

STANOWISKO ZWIĄZKU GÓRNOŚLĄSKIEGO W SPRAWIE REGIONALIZACJI

dnia 9 kwietnia 1992 r.

UCHWAŁA RADY ZWIĄZKU GÓRNOŚLĄSKIEGO

tyle władzy, ile konieczne
-tyle wolności, ile możliwe
(zasada pomocniczości)

- Związek Górnośląski widzi w regionalizacji państwa skuteczny sposób na wychodzenie naszego kraju z kryzysu gospodarczego i społecznego. Stąd też uważamy, że sprawa regionalizacji nie może być odwlekana.
- Za najlepszą formę docelowej struktury państwowej uważamy koncepcję regionów autonomicznych. Związek Górnośląski zdecydowanie opowiada się za taką koncepcją.

Zdajemy sobie sprawę, że proces regionalizacji jest procesem trudnym i złożonym, stąd więc dojście do stanu docelowego powinno przebiegać w następujących etapach:

- ustalenie kompetencji struktur i sposobów funkcjonowania lokalnych organów samorządowych (gmina, powiat, region) zgodnie z zasadą pomocniczości.

- konstytucyjne zalegalizowanie regionalnej organizacji Rzeczypospolitej z uwzględnieniem woli mieszkańców.

- Jednoznaczny zapis w nowej konstytucji jasno określający kierunek zachodzących reform ustrojowych Ili Rzeczypospolitej Polskiej staje się obecnie koniecznością. Musi temu towarzyszyć zmiana systemu finansowego państwa.
- Warunkiem powodzenia regionalizacji kraju jest stworzenie silnych Regionów. Stąd też liczba ich nie powinna przekraczać dwunastu. Związek Górnośląski opowiada się za utworzeniem Regionu Górnego Śląska na bazie historycznej przynależności ziem do tego Regionu. Dochodzenie do ostatecznego kształtu Regionu powinno nastąpić na drodze ugody i przyzwolenia wspólnot lokalnych.

KOMENTARZ DO STANOWISKA

Paradoksem rzeczywistości w której żyjemy jest to, że mimo reformy samorządowej z marca 1990 roku scentralizowany system zarządzania krajem ciągle ma miejsce a nawet się umacnia. Wynikiem tego jest ubezwłasnowolnienie 49 obecnych województw oraz wysokie koszty i niesprawność administracji centralnej.

Czterdziestopięcioletni okres centralizmu przyniósł Górnemu Śląskowi ogromne spustoszenie. Region ten stał się kolonią wewnętrzną z odstającymi wyraźnie, poniżej średniej krajowej, wskaźnikami charakteryzującymi standard życia. Główna przyczyna frustracji mieszkańców Górnego Śląska wynika ze sprzeczności między postrzeganymi tu możliwościami rozwoju w oparciu o autentyczną samorządność a realizowanym modelem państwa centralistycznego.

Pomiędzy dwoma klasycznymi szczeblami rządzenia: gminą i państwem, znajduje się ogromna część zadań (jak np. planowanie przestrzenne, środki komunikowania się, szlaki komunikacyjne, rozwój ekonomiczny, ochrona i kształtowanie środowiska, edukacja ponadpodstawowa, itp.) dla których wykonania gmina jest wspólnotą zbyt małą, a państwo za dużą. Przemawia to za

utworzeniem szczebla regionalnego. Zasadniczym celem regionalizacji jest więc usprawnienie działania i wzmocnienie państwa.

Państwa zarządzane centralistycznie przeżywają dzisiaj mniejsze lub większe kryzysy, wykazujące nieskuteczność tego sposobu zarządzania. Regiony o swej wyraźnej tożsamości są nie tylko sposobem organizowania się, ale też szansą opartą na pragmatycznym spożytkowaniu wszystkich różnic, dla rozwoju regionów i Rzeczypospolitej Polskiej, a nie na ich niwelowaniu. Po odziedziczonej trójjedności myśli, celów i czynów państwa scentralizowanego konieczna jest zmiana „nabytych przyzwyczajzeń” i dotychczasowego myślenia. Dlatego uważamy regionalne aspiracje do większej autonomii, a więc do większej odpowiedzialności, za godne wysiłku i wsparcia, a nawet za niezbędnie konieczne dla przeprowadzenia reformy ustrojowej III-ciej Rzeczypospolitej Polskiej.

Istnieje obawa by zwalczanie systemu centralistycznego państwa nie odbyło się przez odtwarzanie go w regionie. By władze regionalne, nawet nieświadomie, nie dążyły do wewnętrznej centralizacji, do instrumentalnego wykorzystania obywateli dla umocnienia swej pozycji zamiast służenia interesom regionu i państwa. Zabezpieczeniem, może tu być tylko jasne postawienie celów i bieżące korygowanie sposobu ich realizacji.

Cele te opisane hasłem regionalistów - „poszanowanie różnorodności” streścić można tak:

- celem cywilizacji, a zwłaszcza cywilizacji europejskiej jest rozwój Osoby funkcjonującej we wspólnocie jako obywatel zarówno wolny i odpowiedzialny,
- Osoby, a także wspólnoty różnych szczebli łączą się w oparciu o zasadę solidarności, która jest warunkiem koniecznym i niezbędnym autonomii, tak jak ich odpowiedzialność jest warunkiem wolności,

Dlatego regiony XXI wieku mogą i muszą być czynnikiem rozwoju obywatelskości, miejscem realizacji Osoby, a nie jednostki niewidocznej spoza grupy politycznej, kulturalnej, etnicznej czy innej.

Regionalizm nie będzie wtedy zaściankowością, ale drogą przechodzenia Osoby w szersze społeczności przy zachowaniu swej autonomii i tożsamości oraz czyni cały proces przechodzenia bezpiecznym dla Osoby i wartościowym dla nowego społeczeństwa i to na trzech poziomach: regionalnym, III-ciej Rzeczypospolitej i jednoczącej się Europy.

Regionalizm był przez wieki i staje się dominującą cechą organizacji społeczeństw europejskich. Współcześnie regiony okazały się w wielu najbardziej rozwiniętych krajach formami optymalizującymi zaspokajanie potrzeb obywateli i sprawność zarządzania państwem.

Parlament III-ciej Rzeczypospolitej Polskiej pierwszej kadencji ma szansę być Konstytuanta i co za tym idzie szczególnie sprzyjające okoliczności by podjąć rozsądne decyzje w sprawach reformy ustrojowej państwa upodmiotowującej obywateli.

Związek Górnośląski apeluje do wszystkich Parlamentarzystów o podjęcie tych decyzji.